

„Primorski List“

izhaja vsaki 1. 10. in 20. dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja

Uredništvo in upravnništvo
na je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefran-kovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in n- znanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Kaj je storil Leon XIII. za časa svojega papeštva?

Vincenc Joahim Pecci, Leon XIII! To ime prešinja te dni duše milijonov, morda cele milijarde!

In ne zastonj! Leou XIII. je šel resnično z levovim navdušenjem na pot, katero mu je papežu odkazala previdnost božja.

Ni je rane, vsled katere krvavi sveta nevesta Kristova, naša mati katoliška cerkev, da bi je ne poznal Leon XIII, pa tudi nima rane, za katero bi ne bil on podal in nudil najzdatniših, resnično božjih zdravil in pomočkov.

1. Ujetnik je sicer, še zmerom v Vatikanu priprl, kakor je bil njegov prednik Pij IX.

Proti temu je Leon XIII. že večkrat protestiral in slovesno obsodil bogoskrunski rop cerkvene države. Katoliških strank glavna misel in skrb mora torej biti ta, da se po svojih močeh potezajo za oslobodo papeža Očeta, za poravnaje storjene vnebovpijoče krivice. Katoliških strank in časnikov geslo je torej: *Zivel papež kralj!*

Tega se oprijemlje zmerom očitniše in silniše tudi narod v Italiji. Tem geslom se ponašajo že celi mestni zastopi, cele pokrajine. Že v največih mestih: Benetke, Milan, Florenca, Neapelj itd. imamo izdatne katoliške manjšine. Le še eno malo, pa bo i po rimskih trgih oril gromoviti: *Viva Papa re!* In to bo Leonovo delo.

2. Človeška družba, kakoršna je danes, goji na lastnih prsih strašno zmijo — revolucijo.

Ta grozna pošast, ki preti vgonobiti človeško družbo in zmesi ves dose-dajni red v njej, zlasti pa vničrti naj-blagodejnejšo božjo ustanovo sv. cerkev, je — socialna demokracija. Proti tej je papež Leon XIII. poučil množice v pre-krasni okrožnici z dne 28. dec. 1878 t. j. takoj ob svojem nastopu.

Branil je Leon XIII. proti socija-listom prav posebno svetost zakona in naravno lastninsko pravico. Kar pa je za-res krivičnega v današnji človeški druž-bi je on priznal ter se potegnil za — pravico.

Potegnil je s zatiranimi delavskimi stanovi in v svoji okrožnici o delavskem vprašanju z leta 1891. povedal je razo-deto resnico: da tudi delavci imajo pra-vico, ne pa samo kapitalisti. Ta njegova okrožnica je organizovala in združila v krščansko vojsko za krščanske pravice na milijone delavcev. Te delavske mno-žice krepko in odločno povdarjajo vero v Kristusa Boga-delavca, pa visoko dvi-gajo zastavo, krščanske resnice in pra-vice. To je delo Leonovo!

3. Leon XIII. je na Nemškem pre-magal glasovitega Bismarka in s svo-jim navdušenjem pomagal kat. nemški stranki do vrhunske vpliva, katerega ima po svojem številu in zlasti po krščansko-pravičnih gospodarskih načelih, kakor jih še zmerom črpa iz Leonovih okrožnic.

Leonova okrožnica z dne 25. jan. 1. 1882, v kateri navdušuje h katoliškemu časnikarstvu, je obrodila povesdi zlasti pa v Nemčiji najboljše sadove. Samo na Nemškem je število kat. časnikov posebno po besedi Leona XIII. poskočilo od 5 do 400 mej temi do 100 dnevnikov. Zares, veličastno in občudovanja vredno Leonovo delo! Na Angleškem se že skoraj vsi omikani razkolniški krogi ogrevajo za Leona XIII. za rimsko cerkev. V Belgiji je Leon XIII., že prej nuncij pripravljaj pot kat. načelu, papež pa mu še s svojo ognjevitno besedo pripomogel v Belgiji na celi črti do zmage. V Belgiji zakonito gospoduje katoliško načelo. To je nepre-čelnjiva zasluga Leona XIII. Tudi v A-meriki, v Aziji in Afriki katoliška cer-kev pod žezlo Leonovim zmagoslavno napreduje.

Leon XIII. pa ni zabil niti Slo-vanov. Dne 30. sept. 1880 l. izdal je

krasno okrožnico o slovanskih apostolih sv. Cirilu in Metodiju. Sploh se kaže Slovanom jako naklonjenega. Njegova najsrčniša želja je, da bi se spreobrnil razkolniki Rusi, in povrnivši se v kato-liško cerkev je Leon sam prorokoval posebno nalogo v zgodbi narodov. Da, po Leonovi sodbi imajo ravno katoliški Slovani (kat. Rusi v sredi meji starim in novim svetom) pipomoči do tega, da bođe enkrat ena čreda in en pastir.

Kaj lepega jim moreš, dragi bralec, danes darovati, da, sam Slovan z dušo in telesom pa tudi nič manj katoliški kristijan, pomoliš za spreobrnitev loče-nih bratov!

Ko bi se to ~~zelo~~ še za časa Leona XIII., smo prepričani da bi le ta Slovanom mili, blagi starček vskliknil: „Zdaj Gospod, pustiš v miru svojega hlapca!“

K temu cilju si prizadevajo Leon XIII. in s vsi svoje skrbjo pospešujejo izvršitev načrta. Dne 5. julija 1881 usta-novili so škofije za Bosno in Hercegovino. Leta 1883 pa v Bulgariji 3 apostol-ske vikarijate, 1 nadškofijo in 2 škofiji. V Belgradu so že izposlovali priznanje kat. škofu. Na Ruskem so prav modro uredili prej strašne odnose mej tamošnjimi katoliki in razkolniki.

Zdi se, da se vse na bolje obrača i tam za katolike. To vse pa je zopet le Leonovo delo! Kdo bi mogel vse napi-sati, kar je hvalevrednega storil in z čudovitim uspehom dovršil Leon XIII.! On je prerodil katoliško vedo rodivši kat. vseučilišča in ustvaril kat. razum-ništo! To pa pomenja zmago sv. katol. cerkve v bodočem XX. stoletju? Ves svet stmi nad Leonom in njegovimi deli! Katolici ga ljubijo, krivoverci nam ga zavidajo, nejeverci se čudijo in danes vsi trezno-sodni ljudje vsklikavajo: „Ži-vel Leon XIII.“ In mi slovenski kato-ličani?

Tudi mi se damo uvrščevati med ča-stilce Leonove poklanjaje Mu svojo neo-mejeno ljubezen! Slava Leonu XII!!!

Katoliške italijanske stranke v Primorji za — spravo?

„Amico“ piše v svoji božični šte-vilki della „sua lingua“: o italijanski narodnosti.

No, mi mu tega prav nič ne vza-memo za zlo; saj bi sicer samil sebe ob-sojali, ko smo vendar in hočemo ostati i mi katoliški pa tudi narodni.

Nekaj pa je, h čemur pri najboljši volji in kljub vsem dobrim sklepom ne moremo in ne smemo molčati, namreč razlage krščanske „pravice“, kakor nam jo podaje Amico v napominani mirovni številki.

Amico hoče in si želi združitve o-ziroma miru v Primorji na temelji pra-vice, ali ta pravica, kakor jo on umeva je povsem različna od pravice, kakor se za njo ogrevajo primorski Slovani in tudi uredništva katol. časnikov „Katoliška Dalmacija“ in „Pr. L.“. Da je Amicova narodnostna pravica povsem drugačna od pravice gorej imenovanih katoliških čas-nikov, o tem nihče več ne dvomi. Še ni davno tega, je Amico očitno izjavil, da se ne strinja s političnimi t. j. z narod-nostnimi načeli „Kat. Dalmacije“, ured-ništvu „Pr. Lista“ pa je Amico menda že ob svojem rojstvu smatral za reda-zione d'affarismo nazionale, kojega nara-odna pravičnost uredničen bi pomenjala un completo annientamento della stirpe ita-liana! Te besede v slavni mirovni bo-žični številki Amica smo obrnili na se: na „Pr. L.“! Zdi se nam namreč, da je cel dotični članek v Amicu nekak odgo-yor moškim in odločnim besedam „Pr. L.“ Prav! Bodi!

Pa naj se Amico še toliko pojje: „Govorica slovanska je odmevala ob ja-drijanski obali že pred 1300 l. in glasila se bo tudi naprej, ako Bog da, vzlic vsem peklenskim naporom nasprotnikov!“ Gospoda pri Amicu! Za tako pravico, kakor nam jo po-

nujate vi za spravo, nimamo družega, nego pomilovanja, kakoršnega zasluži taka nekrščanska zaslepljenost. Čujte, ljudje in strmite! Amicova pravica je pravica večine.

Tako pravico: večine, naj goji brez vsega obzira na manjšino bodoči g. de-želni namestnik v Trstu.

Ako bode le-ta pravičen, in samo to pa nič družega ne pričakuje od njega Amico: *la sarà finita con quel sistema d'appoggiare in certi luoghi minoranze in-sigificant!*

To se pravi po naše: bodoči de-želni namestnik bodi pravičen in izroči na milost in nemilost italijanski večini slovenske manjšine v Trstu, v Gorici i. t. d.

Kjer se podpirajo manjšine, tako sledi iz Amica, tamkaj je le *konfuzija, poca giustizia*, kateri imamo na rovaš za-pisati narodnostne boje. Torej: nič slo-venske sole v Gorici, še manj v Trstu; nič „tabella slava dimostrativa“ (!) v Pi-ranu itd.! Ako hočejo Slovani imeti kaj zase: naj se jim dovoli „nei loro centri“ t. j. Slovincem: v Ljubljani, h večemu morebiti v Tolminu ali Sežani, Hrvatom pa v Kastvi!

Kaj ne, dragi bralec, zdaj vemo, kaj imamo pričakovati v narodnostnem oziru od Amica! Le-ta se razlikuje od drugih brezverskih in židovskih italijan-skih časnikov le v tem, da nas ti vsled svojih brezverskih načel dosledno zati-rajajo in utajujejo, dočim dela Amico ravno isto pa nedosledno proti katoliški morali in preko krišč. pravicoljubja. Ali ni taka pisarija obožavanje narodnosti? Sicer pa vsaka beseda zastonj!

Samo le to še rečemo: „Ako bi „Pr. L.“ ne imel pravice do obstanka, bi moral obstajati in to po vsej pravici, zaradi Amica!“

Vemo, da naših narodnih srnk gla-sila nekje niso na dobrem glasu. Za to pa tudi to, kar oni pšejo o krivicah, ki se nam godé, ne doseže pravega uspeha, češ, „rusofili“ in „panslavistični“ liberalci tako pišejo, „il buon popolo slavo“ tega ne misli, ali pa je k večemu: *condotto da qualche mestatore!*

Mi in naš list še celo s svojo pi-savo odločno protestujemo proti takemu naziranjju. Za našim listom so duhovniki in sicer: vsa slovenska duhovščina na Goriškem in v Istri. Za to duhovščino in z njo je pa naše verno ljudstvo! Gos-poda torej na levi in desni naj vedo: da je v narodnih tirjatvah, vkolikor so jih doslej naznanile naše narodne stran-ke, „Pr. L.“ popolnoma solidarn z njimi. S „Pr. Listom“ pa tudi vsa naša slo-vanska duhovščina z vernim ljudstvom vred v Primorji podpiše vse naše doslej izražene narodne tirjatve. Za-to pa od-ločno zanikano trditev dr. J. Kr. Mon-dade v zadnji števi. „Eco del Popolo“, kakor da bi bili naši Italijani *vittime di tentativi di scheacciamento da parte di slavi* t. j. žrtve nasilja in preganjanja s strani Slovanov!

Tako! Govorili smo javno in od-ločno.

Kakor pa končujemo staro oziroma začnemo novo leto v svojem listu ne-ustrajljivo in brezobzirno nasproti kri-vici, tako možko in nevklonljivo se bomo borili i naprej za pravico na celi črti! Dobro bomo hvalili, naj bi prišlo i od neprijatelja, slabo bomo grajali, naj bi utegnulo izvirati tudi od prijatelja! Po-močnikov in sodelavcev pri našem delu: za vero, dom in cesarja ne odbijamo, naj pridejo odkoderkoli; sovražnikov se ne plašimo, naj so katerikoli. Zaupamo pa na božjo pomoč: „Bog z nami, kedo zo-per nas!“ Naprej!

Deželni zbor goriški.

Zuano je, da slovenski deželni po-slanci goriški so stavili v seji 3. febru-arija 1897 predlog, naj se poleg že obsto-ječih odsekov v deželnem zboru ustanovi še nov upravni odsek sedmih udov, v katerega področje bi spadali vsi predlogi

upravne in gospodarske vsebine, v koli-kor spada ta v oblast deželnega zbora.

Ta predlog stavili so slovenski de-želni poslanci v ta namen, da bi tako dobili pot, po kateri bi svoje predloge in pritožbe spravljali v razgovor v dežel-nem zboru, ker do zdaj jim taka pot večinom pomanjkuje. Zahtevali so namreč ob enem, da v tem odseku naj bi imeli Slovenci večino, potem ko Italijani jo imajo že v finančnem in pravnem, Slo-vinci pa le v peticijskem odseku. V tem slučaju bi mogli Slovenci v upravnem odseku sklepati tudi proti italijanski manjšini ter predlagati svoje sklepe v zbornici, kjer bi se morali razpravljati. Italijani bi sicer imeli moč, da bi take predloge v zbornici vrgli, vendar bi ne mogli zaprečiti, da se o njih govori, ter da zvesta o njih vlada in svet.

Do zdaj nimajo Slovenci ne v de-želnem odboru, ne v važnejših (finančnem in pravnem) odsekih večine in ne morejo potom deželnega odbora ali katerega od-seka spraviti svojih predlogov proti volji italijanskih poslancev v razpravo v de-želnem zboru. Ako hočejo danes kaj predlagati, morajo najprej predlog na-znaniti; v naslednji seji ga sme predla-gatelj na kratko utemeljiti; ako je ute-meljevanje nekoliko daljša, zamrma vi-tez Pajer proti deželnemu glavarju; na to nasvetuje predlagatelj, naj se njegov predlog izroči kateremu odseku; Italijani glasujejo proti temu, in predlog je po-kopan, ne da bi se bilo o njem razgo-varjalo. Tako postopanje italijanskih po-slancev je poniževalno za njih slovenske tovariše, ker niti toliko ne cenijo njho-vih predlogov, da bi jih vrednim steli, da se o njih v odseku ali zbornici razpravlja. V prejšnjih časih so bili Slovenci večinoma tako pohlevni, da so mledovali okolo svojih italijanskih tovarišev, predno so kak predlog stavili, in da so ga le tedaj stavili, ako so mu bili Italijani naklonjeni; pozneje so jeli samostalno po-stopati, in tedaj se jim večinoma tako godi, kakor opisano.

Italijani so odklonili predlog slo-venskih poslancev radi upravnega odseka in tako so pokazali, da jim ni na tem, da bi bili slovenski in italijanski poslanci enakomerno razdeljeni po odsekih, da bi imeli v dveh Slovinci, v dveh pa Ita-lijani večino. Ravnopravnost poslancev ni jim po volji, ampak zahtevajo prednost svojim poslancem, zastopnikom ma-njšine, pred slovenskimi poslanci, za-stopniki slovenske dvetretjinske večine v deželi.

Slovenski poslanci so na to izjavili, da nasprotna italijanska stranka je s tem, da je odklonila predlog radi usta-novitve upravnega odseka, ki je za pre-ustrojitev deželnih razmer neobhodno po-treben, odklonila vsako pomočstvo, da boče resno sodelovati z njimi v korist cele dežele; da po dosedanem postop-anju ni pričakovati nikakega napredka in uspeha; da kmečke občine so z na-kladami preobložene, da kmečki stan v deželi propada; da vladajoči sistem na Primorskem pospešuje dosedanje nezno-sno stanje, da gubi našo narodnost in upliv naših poslancev; da jim tedaj ni mogoče več sodelovati v deželnem zboru, dekler se jim ne da poročstvo, da se re-sno misli preustrojiti deželne razmere. Ko so to izjavo prečitali, so zapustili dvorano, in seja se je morala zaključiti, ker italijanski poslanci za se niso bili sklepni.

Ako so hoteli naši deželni poslanci biti dosledni, niso mogli iti v zbornico dne 28. decembra, ko je bil deželni zbor sklican, brez poročstva, katero so zahte-vali. Poročstva jim niso dali od nobene strani, in poslanci so ostali doma. Ako jih bodo potrebovali, vedo, kje so, vedo pa tudi, kaj jim je storiti.

Deželne koristi niso zavarovane v deželnem zboru, kakor bi morale biti; slovenski del dežele je iznemarjen v gmotnem in dušnem oziru; a naši po-slanci nimajo niti prilike in moči, da bi mogli svoje predloge spraviti v razgo-

RD 1910/1919 - Znanan

vor. Naravno je, da v takih okoliščinah naši poslanci ne morejo iti v zbornico.

Vlada, kateri je skrbeti za red in blaginjo v deželi, ne more prezreti teh odnošajev v našem deželni zboru. Od nje je v prvi vrsti odvisno, da se povrne mir v deželo in da se omogoči ustavno življenje. V to svrhu mora sama izvrševati pravico in ravnopravnost ter zahtevati in čuvati, da jo drugi izvršujejo. Italijansko oholost je vlada izredila, vlada naj jo ukroti: naj pokaže italijanskim objestnikom, da brez njene protekcije niso nič, ter da ona ne trpi, da bi njeni varovanci preganjali večino v deželi.

„Gauč“!

Na mesto Badenijevo je stopil Gauč. Gauč je znana oseba. Šele 34 let je bil že minister za uk in bogočastje. Pokojni Taaffe ga je po odstopu barona Conrada leta 1885 poklical na ono mesto. Njegov prvi nastop je bil osodepoln za Češko in Slovensko. Zabil je mnogo učnih zavodov Čehom, Slovencem pa sedaj zopet odprto gimnazijo v Kranju. To je bil eden glavnih povodov, da je Rieger in njegova do tedaj na Českem vsemogočna stranka zginila z površja. Na njeno mesto so stopili Mlado-Čehi, kateri sedaj vodijo osodo češkega naroda. Gauč se je vedno kazal Slovanom nasprotnega. Vendar sedaj prevlada v njem, kakor se zdi, bolj razum, kakor pa srce. Srce je skoz in skoz nemško, nemška kultura je njemu nad vse. Ali voditelj bodočnosti naše širne Avstrije, ne sme poslušati vsikdar srca, marveč le razum. Razum, pa mu kaže drugo pot, kakor mu srce velewa. Ako rečemo, da je Gauč birokrat v pravem pomenu besede, je povedano vse. Torej Gauč je bil naučni minister od leta 1885 do 1893. Ko je Taaffe odstopil, je nehal biti tudi on minister. Leta 1895 je bil pozvan v gosposko zbornico. Ko je pa Badeni prevzel ministersko predsedništvo, je Gauč zopet postal minister za uk in bogočastje. Njemu se imamo goriški Slovenci zahvaliti, da nimamo še slovenske šole v Gorici. Zakaj uklonjen je bil vedno Italijanom. On je, kateri je bil iskreni zagovornik sedanjih šolskih postav. Znan je njegov rek: *quieta non movere*, ali z drugimi besedami pustimo šolo, kakoršna je. Ta mož je torej novi ministerski predsednik. Ni čuda, da so se razveselili vsi židje, krščeni in nekrščeni, nemški in italijanski.

Gauč pa Čehi.

Kakor je bil prvi njegov nastop naperjen proti Čehom in Slovencem, je tudi sedaj njegov prvi nastop bil naperjen proti Čehom. Slovencem ni mogoče več škodovati, ali jim kaj prizadeti, ker nimamo ničesar. Kjer nič ni, ni mogoče nič vzeti.

Torej Čehi so občutili prvi njegovo pest. Proglasil je, zaradi zgorej imenovanih nemirov, v Pragi in okolici naglo sodbo. Nagla sodba je v tem, da postavi vsacega nemirneža, kojega v delanju zasadijo pred štiri sodnike. Sodniki izrečejo sodbo; sodba se glasi: smrt. Po izrečenju sodbi se počaka največ tri ure, ter se potem obsojenec obglavi. Ako po-

mislimo, kako huda je taka sodba, potem spoznamo, kaj so Čehi udobili od Gauča predsednika.

Posledice Badenijevega odstopa.

Po odstopu grofa Badenija je bilo veselje v vsem Izraelu, nemškem in italijanskem. Rekel bi skorej, da ni bilo večega mesta v Nemcih, da bi ne bilo razsvetljeno, ter poulična drupal pa ne razsajala. Divji krik in modra pesem, die Wacht am Rhein, se je povsod razlegala. Od druge strani, pa so Slovani reagirali. V Pragi so Čehi dolgo časa prenašali izzivajočo nemško kulturo. Mirni so bili, ko so nemški buteljni tulili po praških ulicah. Ali ko so Nemci dejansko napadli mirne Čeha, je poslednjim kri zavrela. Vrnili so z obrestmi vsa razžaljenja. Židom in Prusakom so pobili okna ter odstranili nemške napise na prodajalnicah. Policija in vojniki so bili koj na mestu, da bi branili sveto židovsko-germansko kri.

Slovenci smo bili mirni. Badenijev padec nam ni šel do srca. Badeni nam ni bil nič družega, nego ministerski predsednik, kateri je mislil nas izrabiti, ter potem nas ne poznati. Hladni smo bili, do dna duše, ko smo doznali za njegov odstop. Italijani goriški bili te, bili druge stranke so se razveselili. Zakaj? Badeniju se je najzadnji čas dozdevalo, da vendar ni pravo pot nastopil, ko je potiskal Slovence v kot, Italijane pa posadil za dobro oblozno mizo. Kaj so pa Italijani brez vladne pomoči? Velika ničla, brez pomena. Postavi ničlo, kamor hočeš, bo le ničla, ako ne stoji vladna senca kot enojka spredaj. Zato je pa tudi našim dobrim sosedom postajalo hudo, ko se je začela vladna senca odmikati. Oltod njih veselje na odstopu Badenijevem.

Poljaki so za odgovor na vsa zasramovanja v državni zbornici Badeniju na povratku v Galicijo viharno porjavljali. Židovski liberalci in njih hlapci socialni demokrati so predsedniku, Poljaku Abrahamoviču in drugim Poljakom take razžaljive psovke dajali, da smatramo Primorski list predostojnim, da bi dal tiskati one izraze. Poljaki so bili užaljeni do dna srca. Pri vsem tem so upali nemški liberalci, da se poljski poslanci ločijo od večine pa padu Badenija in njim pridružijo. Res se je bilo bati, kaj tacega, ali stvar se je vse drugače obrnila.

Gauč pa „desnica“.

Vesetje katero so kazali nemški in italijanski poslanci ni bilo neopravičeno. Hitro je začel Gauč iskati večino. Obrnil se je do nemških obstrukcionistov in Poljakov. Mislil je, da pojde samo ob sebi, zadosti je, da poreče, pa bode. Bati se je bilo, da bode tudi tako. Del poljskega kluba je bil za zvezo z Nemci. Vedeti namreč moramo, da so Poljaki bili dolgo let v zvezi z nemškimi liberalci. Mnogo je poslancev, kateri so osebni prijatelji nemškimi poslancem še od tistega časa, ko so bili žnjimi združeni. Ti so skušali zvariti zopet staro zvezo. Ali med Poljaki je mnogo mlajših poslancev, kateri poznajo Nemce le od prave, t. j. od slabe strani, kot nasprotnike Slovanom. Ti so seuprli z vsemi močmi takej nakani. Povspešili so po-

svetovanje na desnici. Desnica je še za časa se sporazumela. Izjavila je, da ostane pri načrtu, kakor je bil izražen v adresi na njih Veličastvo, ali z drugimi besedami, da ostanejo edini, kakor do sedaj. Čehom pripuste pa, naj se pobotajo z Nemci.

Slovanski shod v Krakovem.

Da bi pa še bolj omahljive poljske poslance obdržali na svoji strani, so sklicali mlajši poljski poslanci *Poljsko-Češki shod* v Krakovo. Ta shod je imel biti, in je tudi sijajni odgovor Nemcem in vladi. Nemcem na njih surovosti, vladi pa na njen poziv, da bi stopili popolno pod njeno oklicje. V Krakovem je slavila Poljska in Češka pobratimstvo. Obljubili so si ljubezen in podporo v vseh okoliščinah. A ne samo med Poljaki in Čehi, nego tudi med istimi in Jugoslavi je prišlo do bratskih pojavov. „Slovansko-kršansko - narodno zvezo“ sta zastopala Vukovič in Biankini. Na banketu so se pobratili Poljaki, Čehi in Jugoslavi. Prvokrat je prišlo do tako veselega pobratimstva. Ako pomislimo, da so Poljaki dosedaj bili zavezniki nemških liberalcev, potem spoznamo, kako vesel, srečen je bil za avstrijske Slovane tisti dan v Krakovem. A še več. Iz Krakovega so zbrani poslanci pozdravili odlične katoliške polance Ebenhoča, Fuchsa in druge, isti so se jim zahvalili. Pozdravov je prišlo od vseh strani v obilem številu. Ta shod je Slovane združil, desnico vtrdil. Zastopani niso bili vsi poljski poslanci — ni bilo tistih, ki omahujejo. Ali zbrani poslanci so glasno in jasno povedali: „Hudodelstvo bi bilo, ako bi se kdo drznil rušiti slovensko vzajemnost. Smo in ostanemo edini, naj pride kar hoče!“ Mi pravimo: Bog blagoslovi Gauč sedaj ve pri čem je. Govorilo se je za trdno, da bode poljski minister grof Dieducki. Ali shod v Krakovem je najbrže stvar preprečil. Omahljivci pa gotovo sedaj omahnejo na desno stran. Pot avstrijski politiki je torej določen. Nemci besne, a nič ne pomagajo. Bodo se že ohladili, ko bodo videli, da jim niti Gauč ne more pomagati, ter da so se jim Poljaki enkrat za vselej odpovedali.

Kaj sedaj?

Vladalo se bode brez parlamenta. Imeli bodemo absolutizem. Nič ne de. Boljši je, kakor židovski liberalizem. Tudi absolutni vladarji se morajo ozirati na želje ljudstva. Večina avstrijskih narodov je pokazala, kaj hoče. Ako se bodo odslej na Dunaju ozirali na želje večine, bo prav, drugače bo pa vlada sama gladila pot notrajnim nemrom in prekucijam. Vendar pa dolgo ne bode trajalo vladanje brez parlamenta. Če ne bo drugače mogoče, se bode našla druga pot do sporazumljenja. Zdi se, da Gauč bo poslušal, kakor rečeno razum. Najnovejša premeščanja pri raznih namestnikih kažejo, da misli kreniti na pravo pot. Osebito smo na Primorskem se oddahnili, ko smo zvedeli, da gre v pokoj sedajni namestnik. Žal, le preveč se bojimo, da je Gauč vpkofjl le nekatero neljube osebo, da pa nikakor ni maral penzionirati tudi doslejni „zistem“. Bog daj, da bi se mi v tem motili (motili).

II.

(Čez nekaj let. Ravno ista izba. Poleg mizice pri oknu sedi Anton. Pri drugi mizi, na kateri je polno knjig, piše Metod.)
Anton (odloži knjigo, zapali smodko in gledaje skozi okno govori): Grozna puščoba. Zunaj lije, da ni mogoče izpod strehe, a tu ta suhoparna matematična pravila.

Metod: Ali si se že naučil?

Anton: Nimam veselja.

Metod: Le potrudi se, bo že šlo. Nekoliko dobre in resne volje pa vstrajnosti je treba, pa gre.

Anton (kakor bi nič ne slišal, poje):

Bom šel na planince

Na visoke gore:

Bom slišal zvoniti

Zagorske zvone.

(Mej tem vzame klobuk in dežnik ter hoče iti.)

Metod (stopi predenj): Anton, kam pa misliš?

Anton: Iz zaduhlega ozidja mej vsele ljudi.

Metod (proseče): Anton, brat moj Anton, nikar ne hodi, prav lepo te prosim, nikar ne hodi. Ostani rajde doma in se uči. Ogiblji se svojih tovarišev, ki so ti le navidezni prijatelj. (Prime ga za roko.) Spomni se rajnega očeta. Ravno tukaj je bilo pred nekaj leti. Ravno tukaj so se od naju poslavljali in opominjali rekoč: „Čas je zlato“. Sedaj jih sicer telesno ni tu, ali iz svetih nebes,

Narodno gospodarstvo.

Gospodarski shod v Šempasu.

Shod v Šempasu dne 19. m. se je prav dobro sponesel. Žal, da je bila dvorana premajhna, skoraj 100 mož je ostalo zunaj dvorane. Na shod so prišli skoraj vsi gospodarji županije Šempas in nekateri bližnji sosedje in deželni poslanci veleč. g. dr. Anton Gregorčič, dr. H. Tuma, prof. Iv. Berbuč in župnik Bl. Grča.

Ob 3. uri popoldne je otvoril shod dr. Tuma in pozval shod, da si voli predsednika. Shod je z navdušenim vzklikom volil predsednikom prvega narodnega voditelja državnega poslanca dr. Antona Gregorčiča. Predsednik prijazno pozdravi došle možake in v jednatih stavkih pojasni važnost shoda in dá besedo č. g. Bl. Grča, da poroča o prvi točki dnevnega reda o *zavarovalnicah goveda*.

Za uvod omeni govornik, da Slovenci smo predolgo pustili v tujih rokah kupčijo in denarne zavode in zavarovalnice, zato je hiralo narodno blagostanje kakor peša kmetija, ako jo gospodar prepusti le delavcem in najemnikom a sam se zanjo ne briga. Omenil je napredka o tem oziru in prešel na zavarovalnice za govedo. Govoril je o dosedanjih pripravah za ustanovitev zavarovalnic po vsi deželi. Omenil je, da dosedanje skušnje priporočajo ustanovljati male zavarovalnice po duhovnijah ali po županijah, kakor se prilega krajnim razmeram; a vse male zavarovalnice zjediniti v deželno zvezo. Velike zavarovalnice se niso nikjer obnesle, ker pri takih najmanj polovico dohodkov požre uprava; male pa si ljudstvo, si soudje sami oskrbujejo skoraj brez stroškov; vplačani denar ostane doma v domačih rokah. Dostavi pa, da male pridejo lahko v stisko ob času kužnih boleznij in velikih nezdod; zato je potrebna zveza vseh posameznih zavarovalnic, da ob času potrebe „zveza“ podpira onemogle krajne zavarovalnice. Nadalje je govornik razlagal uredbo zavarovalnic. Ker živinorejci komaj čakajo pouka o namerovanih zavarovalnicah si vsojam precej obsežno posneti govor.

Namen zavarovalnic je zavarovati govedo in odškodovati društvenike za izgubo vsled pogina ali nerabnosti, v drugi vrsti pa tudi pospeševati rejo govedi.

Društvenik more postati vsak živinorejec, ki glešta kako goved v dotičnem zavarovalnem okraju. Mnogi sicer žele, da bi se zavarovalo tudi konje in prešiče; toda odbor je za sedaj odločil, da se bo zavarovalo samo govedo, ker goveda je najvažnejša domača žival, in je razmerje glede nevarnosti pogina precej enaka po vsi deželi, vse drugače pa je glede konj in prešičev. Konjereja in prešičereja ni enako razširjena po deželi, posebno pa je neenaka nevarnost pogina, in ta nevarnost je sploh večja, nego pri govedu, da! tako velika, da bi se pač težko vzdržala zavarovalnica ki bi vsprejemala v zavarovanje tudi konje in prešiče. Sicer pa tudi ni izključeno, da se tu ali tam ustanovi poseben samostojen oddelček za zavarovanje konj in (ali) prešičev.

kamor jih je neskončno modri Bog poklical prezgodaj za našo družino, gledajo doli na naju. Ostani torej doma; porabi zlati čas za ker je odločen; spolnuj dolžnosti in misli nekoliko na pribodnost ter ne delaj skrbni in dobri najini materi sivih las. Sam dobro veš, da ti v šoli ne gre dobro. Prvo polletje ni dobro izpadlo, v drugem tudi nič dobrega ne kaže, vendar ni še vse zamujeno. Se je čas, poprini se tovej in priden bodi!

Anton: Jaz moram iti.

Metod: Kako to?

Anton: Ker sem obljubil.

Metod: Taka obljuba te ne veže.

Ti si očetu že davno obljubil, da se boš pridno učil, to torej spolnuj. Prva naloga je stanovska dolžnost.

Anton: Meniš, da bom besedo prelomil?

Metod: Tedaj velja pri tebi malovrednemu tovarišu dana beseda več kakor očetu dana obljuba? Oni hočeš biti zvest, za to se pa nič ne zmeniš? Anton, Anton, ne goljufaj se tako zelo, ne slepi samega sebe! Porabi čas v svoj prid, ne pa drugim na ljubo.

Anton (se razhudi): Da bi vedno pridigoval o šoli in dolžnosti! Skrbi zase. (Naglo odide počej):

Mi smo štirji,

Vsi pastirji

Vince radi pijemo . . . (Dalje).

L I S T E K

Č A S.

(Sličica v dramatični obliki. — K. Doorjanec.)

I.

V mestu. Priprosta izba.

Navrtnik: Torej pri tem ostane, kakor smo se zmenili. Mesečno plačo bom pošiljal sproti in nekaj bom vselej prideljal za šolske potrebe.

Gospodinja: Prosim, da bi bilo tako.

Navrtnik: Prizadeval si bom, da bo vedno vse v redu. Ravnajte z dečkoma strogo. Denarja jima ne dajajte brez resnične potrebe v roke.

Gospodinja: Zanesite se na mojo besedo.

Navrtnik: In vi, gospod instruktor, prosim, stopite včasih h gospodom učiteljem in sporočite mi, kako je.

Praznik: Bodite brez skrbi, oče Navrtnik. Stori bom v vsakem oziru, kar bo v moji moči.

Navrtnik (dečkoma): Vidva pa ubogajta gospoduju in gospoda instruktorja, kakor da bi imela mene pred seboj. Učita se pridno, posebno ti, Anton, ki boš že pričel z latinščino, pa tudi ti, Metod, da boš prihodnje leto lahko vstopil v gimnazijo. Ali bosta pridna?

Oba dečka: Bova, bova.

Navrtnik: Se nekaj. Gospod Praznik, ne pustite, da bi dečka okrog pohajala. Ker se pa mora mladina primerno gibati, prosim, vzemite ju seboj na spre-

hod kolikor vam bodo razmere dopuščale. Hvaležen vam bom.

Praznik: Bodite prepričani, da bom vestno skrbel za dečka.

Navrtnik: Dobro. Dolgo sem se zamudil, dalje kakor sem mislil. Čas poteka, vrtni se moram domov. Torej z Bogom, gospod Praznik!

Praznik: Srečno pot!

Navrtnik: Bog vas živi, mati gospodinja!

Gospodinja: Jaz vas malo spremim.

Dečka: Midva tudi.

Navrtnik: Ne! Vidva ostaneta tu. Še enkrat vama povem: Bodita pridna, učita se rada in pa rada molita. Bog ne daj, da bi moral kdaj o vaju kaj slabega slišati. Oglasil se bom večkrat pri vaju in če bosta pridna, vaju vzamem za božiče domov. — Kaj ne, mater in sestrico pozdravljata?

Dečka: Da, prav lepo.

Navrtnik: Srečno! Ne tratita časa, pametno porabita vsako minuto in zapomnita si pregovor: „Čas je zlato“.

(Odide z gospodinjo.)

Praznik (za se): To ti je mož ta Navrtnik. Kako modro govori! Pozna se mu, da je veliko bral, še več pa skusil. Blagor dečkoma, ki imata takega očeta! Sedaj se pa ti, Praznik, dobro potrudi, da boš natančno spolnoval sprejeto dolžnost. Da, potrudi se bom, da se z božjo pomočjo skažem vrednega zaupanja tega skrbnega očeta.

Kdor hoče postati društvenik, mora se oglašiti pri načelstvu, ki ponudbo sprejme ali odreče. Ali se bodo sprejemali v društvo samo živinorejci ali tudi druge osebe kot podporniki, o tem še ni govoril odbor.

Pristopnina za vsakega uda znaša eno krono in za vsako goved še 40 vinarjev, ki se plača enkrat za vselej pri vstopu; redni letni prispevek ali zavarovalnina pa po 70 vinarjev od 100 kron vrednosti zavarovane govede. Predno se živina sprejme v zavarovanje jo bodo ogledniki ogledali, je li sposobna za zavarovanje. Zavarovanje se bo vršilo po štirih razredih. V I. razred se bo uvrstilo govedo vrednosti po 400 kron, v II. razred govedo vrednosti po 300 kron, v III. razred govedo vrednosti po 200 kron in v IV. razred govedo vrednosti pod 100 kron. Društvenik bo sam svojo govedo uvrstil v dovoljni razred. Da bo pa govedo uvrstil v pravi razred k temu ga bo silil lastni prid, ker bo v pravih določeno, da društvo odškodnino plačuje na podlagi cenitve po dveh oglednikih, da pa znesek odškodnine ne sme presežati zneska razreda, po katerem je bilo govedo zavarovano.

Odškodnina se bo plačevala za slučaj pogina ali nerabnosti goveda, če ni nezgode kriva hudobija, zloraba ali zadolžena zanikrnost. Tudi se škoda ne povrne, ako jo povzročijo vojaska, ustaja, potres, povodenj ali požar; za take nezgode je pač treba posebnega zavarovanja. Visokost odškodnine se bo merila po gmotnem stanu družstva, izplačevala se bo de iz letnih dohodkov in iz pričunega zaklada. V sili pa bo pomagala zveza, ali pa bo tudi izredni občni zbor skrbel za izredne stroške. Zavarovalnice niso osnovane na kapitalistični podlagi, vendar bodo skrbele za primerni kapital, ki se bo nalagal v narodnem denarnem zavodu.

Organi društva bodo: občni zbor, načelstvo, nadzorstvo, ogledniki, tajnik in blagajnik. Vse organe voli občni zbor. Načelstvo obstoji iz predsednika, namestnika, petih odbornikov, tajnika in blagajnika. Načelstvo sprejema ude, skrbi za društveno imetje in opravlja vsa redna društvena opravila. Nadzorstvo obstoječe iz treh udov bo nadzorovalo društvene knjige in blagajnik in sploh poslovanje načelstva. Stevilno oglednikov bo določeval po potrebi občni zbor. Ti bodo po navodu načelstva ogledovali govedo in jo cenili pri zavarovanju, pri težavi in pri poginu.

Posebne važnosti za posamezne zavarovalnice bo zveza. Udje zveze bodo posamezne krajne zavarovalnice, te pa bodo v zvezi zastopane po svojih predsednikih in posebnih odposlancih, katere voli občni zbor posameznih zavarovalnic. Ni pa še končno odločeno bo li vsaka zavarovalnica poslala v zvezo le po jednega odposlanca ali tudi po več razmerno s številom zavarovane govede. Tudi izvrševalni odbor se ni odločil, bodo li zastopniki posameznih zavarovalnic namesto predsedniki in odposlanci organe zveze volili le izmed sebe, ali izmed vseh udov zavarovalnic ali morda tudi druge osebe. Sicer pa se bo to vprašanje rešilo skupno z vprašanjem o podpornih udih.

Vsak ud zveze, to je vsaka zavarovalnica: bo plačeval v zvezino blagajnico po 20 kron na leto in od vsake zavarovane govede po pet vinarjev od 100 kron vrednosti zavarovane živine. Zveza pa bo iskala tudi izrednih dohodkov od države in dežele, da bo tim lože in vspešnejše podpirala svoje ude.

Organi zveze so: občni zbor, načelstvo in okrajni odbori. **Občni zbor** se sestavlja iz predsednikov in odposlancev posameznih zavarovalnic pa iz vseh članov zvezinih odborov in načelstva.

Zvezine zavarovalnice se dele po sodniških okrajih v skupine. Zavarovalnice vsakega okraja so edna skupina in si volijo za vsaka tri leta svoj okrajni odbor peterih članov. Okrajni odbori posredujejo med načelstvom zveze in med zavarovalnicami svoje skupine ter vrše dano nalogo načelstva in temu poročajo v stanju zavarovalnic. Načelstvo se sestavlja iz štirih udov, in vodi opravila zveze, sestavlja letni račun in proračun in sklepa v vseh društvenih zadevah, ki niso izrečno pridržane občnemu zboru, in čuje nad zavarovalnicami, da redno poslujejo in se varujejo primanjkljev. Občni zbor voli načelstvo in okrajne odbore.

Ko je govornik dovršil svoje poročilo odprl je predsednik razgovor, katerega so se mnogi vdeležili. Dr. Tuma in Grca sta dajala pojasnila na vprašanja.

Drugi govornik dr. Henrik Tuma, deželni odbornik, je govoril obširno o drugih in naših narodnih dnenarnih zavodih. Posebno je pojasneval namen in

uravnave trgovsko podporne zadruge. U-nemal je ljudstvo k pristopu.

Konečno je gospod župan Josip Faganel zahvalil oba poročevalca za njihov trud in koristni pouk, pa tudi obljubil, da on kot načelnik šempaske županije bo deloval v prosep zavarovalnice in trgovsko-obrtne zadruge.

Predsednik shoda dr. Ant. Gregorčič je za sklep še enkrat opozoril na važnost zavarovalnic za govedo in načelnik trgovsko-obrtne zadruge za slovenski narod na Goriškem in je zaključil shod. Može pa so pred razhodom vzkliznili še krepki živjo našemu državnemu poslancu in pričujočim deželnim poslancem.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državno-zborsko zasedanje je zaključeno. Dne 31. decembra se objavijo cesarske naredbe glede določitve kvote, nagodbenega provizorija, šestmesečnega proračunskega provizorija ter določitve števila vojskih novincev. To je toraj dosegla nemška nadutost, da je parlamentarno delovanje začasno ustavljeno.

Deželni zbori goriški, kranjski, gališki dolnje-avstrijski, štajerski in šlezjski so pričeli zborovati dne 28. decembra. Češki, gorenje avstrijski, solnograški, koroški, bukovinski, moravski, tirolski, predarlski, tržaški pričeli zborovati dne 10. januarja, isterski in sicer v Pulji dne 20. jan.

Novo jezikovne naredbe menda izda Gautscheva vlada v sporazumljenji z obema češkima strankama. Mešajo in mešajo, a kruha le ne speko brez kvasu kršč. pravičnosti.

Ceško gimnazijo v Opavi prevzame vlada s prihodnjim šolskim letom v državno upravo, zopet mala drobtinica jednakopravnosti.

Česki zaupniki zbrali so se v Pragi, ter vsprejeli več resolucij v prilog državnoborski večini in nje zahtevam.

Ogri so napravili zakon, po katerem se pomažarijo vsa nemažarska krajevna imena. Magnatska zbornica pa je na predlog škofa Romana razpravo o tem predlogu odložila na nedoločen čas.

Vnanje države

Novo italijansko ministerstvo je sestavljeno. Takoj pa je pokazalo, da se vjemaj z načelnikom Rudinijem v boju proti papežu in cerkvi.

Nemci so z velikim hrupom poslali nekaj ladij na kitajsko obrežje. Ne namerujejo pa menda nič manj nego razdelitev kitajske države.

Turška nasilja v Makedoniji. V Makedoniji vre zopet. Turki so napadli mnogo bolgarskih podanikov. Vsled tega je pričelo vreti med bolgarskimi prebivalci.

Dopisi.

Iz gorenje Vipave 27. decembra. (Izv. dop.) — Kakor je bilo v Vašem cenjenem „Pr. Listu“ že omenjeno, se je vršil sv. misijon na Gočah, od 19. do 27. t. m. Vodila sta ga s znano spretnostjo č. oo. Frančišek Doljak in Jakob Verhovec iz T. J. Njun trud je neumoren; posebno se pa je čuditi našemu rojaku v misijonih postaranemu neumorno delavnemu g. o. Doljaku, ki deluje po ljudskih misijonih že nad 40 let. Kako blagodejna je tihota ob sv. misijonu, med tem ko je pred liberalni krik razburjal duhove! Da pa je pravcati liberalizem le umetno gojena (ekstotična) rastlina, se je zopet pri tem (sv. misijonu na G. pokazalo. Moči sv. misijona, s katero vleče na se človeška srca, se ni menda mogel nihče ustavljati; udeležile so se ga pa tudi druge obmejne duhovnije goriške nadškofije, ker Goče-Erzelj, katerima duhovnijama je prav za prav veljal sv. misijon, stojiti ob primorskokranjski meji. Vreme je bilo ves čas sv. misijona prav ugodno in suho. Procesija v kateri je šlo 10 duhovnikov z č. g. vipavskim dekanom na čelu, se je vršila po blagoslovljenju dveh misijonskih križev — eden za Goče, drugi za Erzelje — dne 26. t. m. ob 2 popoldne ob lepem vremenu. Dekleta obeh duhovnij v belo oblečena in z venci na glavah so s svečami v rokah spremljala oba križa, kateri so nesli krepki mladeniči obeh duhovnij. Okna, koder je šla velika procesija po vasi so bila razsvetljena; posebno lepo je bilo to napravljeno pradžurmi veleposestnika g. Štef. Habeta, ki je obhajal ravno ta dan svoj imendan. Kako spodobno je pač tako javno spoznanje naše sv. vere! Po sklepni pridigi so se ljudje vsi zadovoljni src razšli, ter hvalili Boga in č. oo. misijonarje,

ki so pasli njih duše celi teden zveličavnimi nauki. Tudi 4 obmejni duhovni iz goriške nadškofije so pomagali spovedovati pri sv. misijonu in dva sta se tudi udeležila omenjene procesije. Sv. misijonska križa je naredil za zmerno ceno iderski kipar g. Dežela, ki je v tej stroki vsega priporočila vreden. Č. oo. misijonarjem, bodi tem potom izrečena očitna in topla zahvala, pri Bogu pa stotero plačilo! Ravno tako bodi tudi srčna zahvala izrečena domačemu gosp. župniku, ki je oskrbel sv. misijon. Spoštovani duhovnjani Gočani naj bi bili pa ponosni na tako nesebičnega dušnega pastirja in mu hvaležni za veliko dušno dobroto, ki jim jo je naklonil.

Trije onih mladeničev, ki so nagnjali 31. oktobra t. l. tisti večer po liberalnem shodu v Vipavi in okoli župnega dvorca na Gočah divjaško razsajali, so bili te dni obsojeni v Vipavi, na 4, 5 in 6 tednov ječe, poostrene s postom, za kar se imajo zahvaliti le liberalcem, ki so jih naučili in hujskali k temu. Nekateri so pa glede omazanja okna poklicani pred dež. sodišče v Ljubljano. Tak žalosten sad donša današnji liberalizem. Preč za vselej z njim iz Vipavskega in iz cele Slovenije!

Iz dolnje Vrtojbe. Mnogo krščanskih duš pričakuje z veseljem sročem božične praznike. Z veseljem pričakujejo njega, ki je toliko trpel, da bi odrešil človeški rod. Vsaka pobožna duša moli za praznike pred detetom, ki je prišlo na svet, da bi prineslo mir in spravo med ljudi. Ali ga je prineslo tudi k nam? Ne. Čeravno je svaril č. g. vikarij svoje ovčice, da naj posvečujejo te praznike z molitvijo in dostojnim obnašanjem, se niso spominjali vsi njegovega svartenja. Ze pri našem dnevu so prišli fantje in nekateri možje iz Mirna pijani in s koli v rokah v Vrtojbo. Ti niso gotovo poslušali pridige njih dušnega pastirja. V dol Vrtojbi so se izrazili, da gredo po fante v gor. Vrtojbo, ter da se potem združeni vrnejo k nam. Čemu vse to? Uganiti ni bilo težko. Ker kmalu smo jih videli — plesaje po dva in dva — vračati se iz gor. Vrtojbe. Iskati so jeli prepir, beseda da besedo in prišlo je do pretepa, pri katerem je bil nek mladenič iz dol. Vrtojbe ranjen. To je posvečenje praznika! A še hujši se je godilo po noči. Fantje iz gor. Vrtojbe prišli so po noči v dol. Vrtojbo vasovar. A izkazala se je resnica pregovora: Kdor išče, najde. Se ni preteklo pol ure, odpeljani so bili trije razgrajalci v bolnišnico. Tako torej se godi pri nas. Pridejo, napadejo, obležijo ter tako spravijo v nesrečo sami sebe in druge. Eni morajo v bolnišnico, drugi pa v jetnišnico. In kdo je največ kriv temu? Krčmarji, kateri držijo svoje krème odprte tudi do in čez polnoči. In ako ne bo županstvo bolj strogo postopalo proti nemarnim krčmarjem, bodo pa drugi morali strogo postopati proti — nemarnemu podžupanstvu. Vrtojban.

Iz Srpenice, nam piše g. D. Fajgelj. Kot popravek notice o šolah na Tolminskem v 36 št. P. L. objavljam, da sem šola na Srpenici s 1. sept. t. l. bil pričel in celi mesec nadaljeval. Po pretečenem 40 letnem službovanji pa sem prosil za stalni pokoj in sl. c. k. okr. šol. svet mi je vsled telesne oslabelosti dovolil dopust do novega leta. Ker glede pokojnine moje do danes še nič ni določeno, sem 16. t. m. prosil sl. c. okr. šol. svet za podaljšanje dopusta ali pa sem se zavezal sprejeti zopet šolo. Dotičnega odloka pa še nisem dobil.

To je istina; vse drugo je — raca. **Iz Podmelca.** Srečno Vam novo leto, gospod urednik! Naši župniji začinja se tudi srečno novo leto kajti z 1. januarjem 1898 bode delokrog naše pošte razširjen in se vpelje služba ruralnega ali selskega pismonoše.

Pohajal bode župnijo Podmelec pismonoša na erarične stroške (in ne kakor se nekateri kratkovidneži boje na ljudski račun) po dvakrat na teden in sicer ob torkih in sobotah Poštne-nabiralnice bodo na Selih, Kneži in na Logarskem. Upati je pa, da se pozneje nastavijo nabiralnice tudi v Logeh za graparje, in na Temljinah. Kolikega pomena je ta pridobitev za naše kraje bode vedelo ljudstvo šele ceniti, ko se bode o blagodejnem upliyu ruralne pošte iz lastne skušnje pričelo in bode vedno hvaležno našemu č. g. župniku, ki nam je to od c. k. poštne in telegrafske direkcije v Trstu izprosil.

Ni toraj res kar piše podmelški dopisnik v zadnji Soči, da bi bil naš č. g. župnik Josip Primšar to popravo samo toplo priporočal za obsežno občino, ampak gospod župnik je vložil prošnjo v imenu farnega urada, za celo obsežno župnijo, katera pa šteje tri občine. V

tem smislu prišla je tudi rešena prošnja župnemu uradu. Podpirala sta pa prošnjo slavno c. k. okrajno glavarstvo in županstvo Tominsko ter veleblagorodni c. k. poštni komisar Dr. Božidar Sveceny, kateri se je o nujni potrebi te prekornistne vpeljave sam parkrat pričel. Najtoplejša zahvala vsem imenovanim! —

Rad bi, gosp. urednik, Vam in cenjenim čitateljem vrlega Prim, lista povedal še kaj o krasnem našem cerkvenem petji in o novem tamburaškem zboru, pa vem, da ste sedaj ko izide zadnja številka za leto v zadregi s prostorom. Ogledam se pa po novem letu. Zdravstvujejte Vi in čitatelji Vaši, kojih Vam želim v novem letu vsaj še enkrat toliko kakor je sedanjih.

Faran.

Glasba.

II.

Prva fantazija z vpleteno zahvalno pesmijo za orgle. Zložil in preblagorodnemu, velečastitemu gospodu Dr. Frančišku Detela, ravnatelju c. k. gimnazije v Novem Mestu, najponižneje poklonil Igu. Hladnik. Op. 33. V Ljubljani. Založil skladatelj. Tisk. I. Blasnikovih naslednikov. Cena 80 kr.

Ko pregledujem označeno fantazijo mi nehote pride na misel smešen izrek starega orglavca, ki še glask ni umel. Vprašan po znanji glask, se je vselej prav možato v svojem dialektu izrazil. „Bujl gnosta k je jejda nas'jana, bujl mačnu naj paje frtapjana“. V tej fantaziji je „jejda“ zares prav gosto nasejana in posledica te gostote bo, da bodo orgle ob proizvajanju te fantazije glasile se močno, krepko in veličastno. Z ogromnim napredkom v stavbarstvu orgel nastala je torej potreba takih impozantnih skladb, kakoršnih ima francozka in belgijska glasbena literatura, a ne da bi te skladbe večinoma zaslužile pridevka, da so cerkvene. Omenjeni fantaziji pa se ne more očitati necerkvenosti. —

Fantazija je namenjena za preskušnje novih orgel, za slovesne uhode procesij in pri darovanjih. Dostavim še, da bi se tudi v koncertu kaj dobro podala. Pisana je na tri sisteme, kar hvalno omenjam in sestoji iz treh delov: Pri del gre v f mol-u pa se prevrže v f dur. Na splošno je ta del bogat modulatorične sile. Koncema sledi napev: „Hvala bod' Gospod Bogu“ v polnih, mnogokrat 8 in 9 glasnih akordih. V podlogu mu služi pedalni glas v „trioh.“ Drugi del ima namen pokazati v jasni luči značaj in lepoto posamnih spremenov: Salicional, aeolina, undamaris, violoncell, flauto, bourdun, cello, flauto dolce itd. Tretji del „finale“ preide po kratkem uvodu v lepo in prav dobro disponirano fugo.

Trditri moram, da se v vsej fantaziji kaže jaka spretnost skladateljeva v vsej skiadoglasji in kontrapunktju; saj ime njegovo je že toliko znano, da mu hvala malo koristi a graja nič ne škoduje. Rad bi sicer videl, da bi tekla fantazija povsod prav gladko; osebito tam ker se vrste prehajalnice na ležeče akorde, namesto diatonično, pa kromatiško. V tem je razlika med staroklasično glasbo, katera je bila bolj kontrapunktiška nego je moderna, ki stoni popolnoma na harmoniji in se tesnosrčno ogiblje prehajalnic. Rad priporočam omenjeno skladbo. Obžalujem le to, da je kot proizvajajoči komad malo komu dostopna, ker zahteva virtuoznega orglavca in mogočnih orgel na dva manuala s popolnim pedalom. Kot „studija“ pa bo vsakemu prav dobro došla.

Spominčice.

Doslej bilo je le 11 papežev, ki so papeževali po 20 in še več let:

1. Sv. Peter (34—67), 2. Sv. Silvester (314—337), 3. Sv. Leon Veliki (440—461), 4. Hadrijan (774—795), 5. Sv. Leon III. (795—816), 6. Aleksander III. (1159—1181), 7. Urban VIII. (1623—1644), 8. Klement XI. (1700—1721), 9. Pij VI. (1775—1799), 10. Pij VII. (1800—1823), 11. Pij IX. (1846—1878), 12. bodo, če bode volja božja, zdajni slavni naš sv. Oče Leon XIII. in sicer dne 20. februarja l. 1898.

Če se to zgodi, za kar najsrčneje prosimo Gospoda Boga, potem bodo naš slavni sv. Oče tudi v tem oziru jedini in preblagrovani mej vsemi papeži, ker nobenega iz mej njih ni: da bi bil združil v svoji osebi: zlato mašo (1889), zlato škofovsko mašo (1893) in demantno mašo (1898) ter, če bo Bog hotel, 20-letnico papeštva! — Kaj ne, prečudni so nameni božji!

Hočete buždevl? Kaj ni to skriv-

nostno čudo, da ta sivolasi starček, ki je bil vsikdar slaboten, toliko časa pod težavno tijaro skrbi in žalostij vstraži, posreduje med nebom in zemljo rosoč nebeskih naukov svojih lastno-ročno pisanih okrožnicah, noseč luč mej človeško zapeljano družbo, zdrav in čil na duhu bolj angelju podoban nego človeku?

Mi vidimo v tej okoliščini prst božji in klanjaje se Previdnosti Njega, ki vodi svojo sv. cerkev, prosimo, naj še dolgo let živi in ohrani Leona XIII. luč narodom in tolažbo sv. cerkve pa ponos vseh kat. vernikov!

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — V Ljubljani je umrl dež sodišča predsednik pl. Kočevar. — V zgornjem Kašlju se je ubil kajzar Val. Mercina. — V St. Petru na Krasu je pogorela lesena delavska kuhinja. — Novo glnazijsko poslopje prično spomladi graditi v Ljubljani. Stroški bodo znašali 202.000 gl. — V Mednem pri Medvodah se je na vojaških vajah ponesrečil major deželnih brambovcev Ivan Lavrič. — V Trzinu so konji povozili 88-letnega starčka, ki je vsled dobljenih ran umrl. — Ljubljana ima 32.559 prebivalcev. — Nov „Gasilni dom“ se zidajo v Ljubljani. — Na planini Osredok se je ponesrečil 26-letni Franč. Dobovšek. — Z današnjim dnevom je dobila Ljubljana električno razsvetljavo. — Dne 24. m. m. so občutili po mnogih krajih potres. — V Zagorju ob Savi so zaklali gostilničarja Košmela.

Na Stajerskem. — V rogaškem okrajnem zastopu imajo zopet nemškutarji večino. — Sv. misijon so obhajali v Vojniku. — V Polički vasi blizu Pesnice je kočar Vračko ubil svojega 70-letnega tasta Ferlinca in njegovo ženo, ter jima pobral denar. Morilca imajo že pod ključem. — Dež. glavarjem je imenovan prof. Edmund Attems, ki je odločen nasprotnik Slovincem. — Blizu Ljutomerja se je obesil gostilničar Al. Čeršnjavič. Zganje zmedlo mu je pamet? — Celjsko mesto ima za prihodnje leto 27.437 gl. 12 kr. primanjkljaja. Lepo gospodarstvo. — Utonil je v Stermecu pri Ptuj 3-letni sin kočarja Jan. Čela. — Vrli „Slov. Gospodar“ z novim letom izhaja v povečani obliki. Dobro!

Na Koroškem. — Zadnji „Mir“ je bil zaplenjen. — V velikovski občini so zmagali mladi nacionanci. — Blizu Pontalja je zasul sneg tri prebivalce iz Zgornje Studene. Našli so vse tri mrtve pod snegom. — Odvetniška zbornica je slovenskemu odvetniku dr. Kraut-u prepovedala uradovanje v Pliberku. — Kat. pol. društvo za Koroško je ob praznikih priredilo štiri shode. Le vrlo naprej!

NOVICE.

Gorica.

Srečno in veselo novo leto. vsem našim naročnikom, sotrudnikom in dopisnikom.

Prevzvišeni knez nadškof dr. Jakob Missia so bili na Dunaji, kjer so v roke papeževnega zastopnika položili obljubo zvestobe. Na to jih je presv. cesar vsprejel v avdienci. Predvčerajšnji uradni list je objavil uradno njihovo imenovanje.

Stolni župnik, kanonik Frančišek Košuta je še zmerom v veliki nevarnosti. Bati se je narhujšega. Škoda bi ga bilo, prav velika škoda. Bil je mož na svojem mestu in vzoren duhovnik pa tudi odličen domorodec. Molimo zanj, da nam ga mili Bog ohrani še dolgo let!

Novi tizaški namestnik grof Goess je prejel čast tajnega svetnika.

P. Bernard Voyk vpokojeni gimn. profesor, ki je bival dalje časa na Kostanjevici je obhajal 27. dec. svojo zlato mašo. Blagemu starčku, na mnoga leta!

Volilni shod je sklical državni in deželni poslanec dr. Gregorčič v goriško Čitalnico za nedeljo 2. januarja ob 10^{1/2} uri predpoludne. Na dnevnem redu bo razgovor o političnih razmerah v deželi in državi. Volilci se uljudno vabijo, da bi se shoda udeležili v obilnem številu.

„Corriere“ in č. oo. kapucini. Goriški „šmok“ obrekuje zopet č. oo. kapucine, češ, da so prodajali 24. t. m. po Gorici namočene polenovke „kontrabant“ — pod ceno. Vsak pošten človek ve, da je to nesramno obrekovanje. A žid se je vsedel na limanice, brezvestnega vohuna-oderuha, ker si misli: nekaj le obvisi. le — obrekuj, saj so — kapucini.

Zahvala. Podpisani načelnik izreka v imenu društva najpresrečnejšo zahvalo s'avnih „Goriški ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda“ na znatni podpori 200 gl., katere je izročila kot čisti do-

hodek velikoga koncerta z dne 11. t. m. v društvene namene. V Gorici, 30. decembra 1897. Dr. A. Gregorčič, predsednik društva „Solski dom“.

Goriška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda je priredila dne 11. decembra 1897 leta koncert, živimi podobami iz povesti: „Miklova Zala“. Presrečna hvala vsem blagim osebam, katere so s toliko blagohotnostjo sodelovale in pripomogle k lepej izvršitvi podružnične namere.

Pri koncertu se je prejelo 331 gl. 54 kr. Troškov je bilo . . . 115 „ 81 „

Čisti preostanek 215 gl. 73 kr. Od čistega preostanka se je izročilo 200 gl. slav. odboru za „Solski dom“.

Ostalih 15 gl. 73 kr. se je porabilo pri nakupovanju božičnih darov za uboge slovenske otroke.

Na splošno željo se ponovi prej omenjeni koncert najbrže sredi meseca januarja 1898. leta.

Dohodki istega se obrnejo v korist: „Sloginim“ učnia zavodom.

Načelnštvo ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Gorici

Od novo-letnih voščil so se odkupili: Bl. g. Jernej Kopač je daroval 10 gl. za „Solski dom“ v Gorici in 5 gl. družbi sv. Cirila in Metoda za Istro. C. g. Ivan Dermastia je daroval 2 gl. za Alojzijevišče in 2 gl. za „Solski dom“.

Goriška čitalnica je izvolila za predsednika g. ces. svetovalca Franč. Vodopivec podpredsednikom pa g. prof. Antona Šantel.

Vsakemu svoje. Ozirom na našo notico o nepoštenem pisarju pri dr. Stančiču, naprošeni objavljamo, da ne g. stud. jur. Dominko, ne g. Iv. Trošt nista istovetna z omenjenim uzmovičem.

Sprava na Kranjskem. Na shodu kat. političnega društva za Kranjsko povzdignil je dr. Sušteršič glas za spravo med obema strankama v kranjskem deželnem zboru. Ta poziv je veselo odmeval po vseh izvenkranjskih listih. I mi veseljem pozdravljamo spravo. Ako je bila edinstvo slovenskih poslancev v državnem zboru mogoča na temelji krščanskega programa zakaj bi ista ne bila mogoča tudi v deželnem zboru. Časi so resni, in Slovenci moramo edini stati na braniku naših narodnih pravic, ki se seosebno nam obmejnim Slovincem odrekajo. Z veseljem navdaja nas obmejne trpinje glas po spravi med Slovenci na Kranjskem. Katoliška stranka je storila prvi korak, sedaj je na narodni stranki, da beseda vresniči.

Dne 27. m. m. so se sešli kranjski državni poslanci v posvet. Izdali so resolucijo, v kateri izražajo svoje trdno prepričanje, da sedanji politični položaj neobhodno v interesu slovenskega ljudstva in njega bodočnosti zahteva, da se obe slovenski stranki v deželnem zboru kranjskem združita.

V odbor, ki bode posredoval, so izvoljeni gg. dr. Sušteršič, dr. Ferjančič in dr. Krek.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga v Gorici. Na prošnjo ravnateljstva trgovsko-obrtna zadruga so prevzeli posel pooblaščenecv sledeči:

Č. g. Pavletič Gotard in č. g. Ivan Pelicon za Miren; č. g. Kos Simon in g. Jelen Andrej za Opatjeselo; č. g. Blažko Alfonz in g. Poniž Ambrož za Rihenberg; č. g. Budin Jožef in g. Pintar Anton za Pevno; g. Mlekuz Anton in g. Šavli Peter za Čepovan; g. Pečenko Franz in g. Alojzij Sorč za Bovec; g. Vertovec Andrej za Tolmin; g. Kašca Franz za Grabovo ob Bači; g. Bajt Jgnačič za Batuje.

Isti višje vsled pooblastila opravila ravnateljstva in sicer: 1.) Sprejemajo začasno nove člane in prijave za predjume. 2.) Posredujejo pri sprejemanju hranilnih vlog s tem, da oddajajo položnikom poštne položne liste. 3.) Posredujejo pri vračanju posojil in predjmov. 4.) Sprejemajo na deležne knjižice, ki so odkazane na njih ime, deležne vloge, dopolnilne prispevke, zamudne obresti, upravne prispevke in pristojbine.

Ravnateljstvo je sklenilo, da so vsi tisti, kateri na novo pristopijo do konca januarja prosti zamudnih obrestij, zaostale deležne vloge pa lahko plačajo takoj ali pa po dogovoru.

„Corriere“ in Božič. Vsi listi prinašajo članke o priliki velepomembnega božičnega praznika. Židovski „Corriere“ pa govori 24. dec. o — želodcu, jedilih, pojedinah itd.

Obsojen. V ponedeljek se je vršila obravnava proti Antonu Knezu iz St. Mihela blizo Sežane, kateri je, kakor smo poročali, napadel mestnega tajnika Vecchija in močno ranil z bodalom. Obsojen je na 14 mesecev ječe poostrene z enim postom vsake 3 mesece.

V Cerknem so v starašinstveni seji dne 23. decembra vsi navzoči starašine na predlog podžupana Ravnikarja soglasno izrekli svoje obžalovanje nad surovostimi, ki so se vršile v državnem zboru od nemške, oziroma socialno-demokratske obstrukcije, ter so jih najostreje obsodili. Izrekli so pa svoje popolno zaupanje vrli desnici, njenemu neustrašnemu predsedstvu in posebno še našim slovenskim-slovanskim poslancem. Da pride pa ta zaupnica na pravo mesto, naprosili so svojega državnega in deželnega poslanca dr. Gregorčiča, da sporoči ta sklep državnoborski desnici in njenemu predsedstvu, z opombo, da je vsa narodna občina z njim in njegovimi somišljeniki. Dotično pismo so podpisali župan, vsi podžupani in navzoči starašine.

Po treh kolesih. Pred nadškofijsko palačo se je snelo nekemu vozniku kolo. Gospod, kateri se je vozil je skočil iz voza. Druge nesreče ni bilo.

Matere pazite na otroke! V Solkanu padel je 3 leten otrok v ogenj ter se precej opeknel. Matere ne pustite otrok brez varstva pri ognju.

Umrl je od kapi zadet g. Henrik Mozetič, posestnik in obč. odbornik v Solkanu. Mir njegovi duši, družini pa naše sožalje.

Ogenj. V ponedeljek pret. tedna je gorelo v Rifembergu pri g. Maksu Ličen-u. Ogenj so domačini hitro omejili. Škoda ne presega 200 fl.

Oropna kapelica. Blizo žel. postaje v Trzinu so oropali nezuani lopovi kapelico Matere Božje. — Ni poštenja, ker ni — vere!

Kuratorjem čipkarske šole v Bovcu in Čepovanu je imenovalo ministerstvo g. Ivana Vogelnika, č. kr. učitelja v Idriji.

Za Alojzijevišče: Preč. gg. Ferfolja, kurat za „Miklavža“ 5 gl. I. Golob 10 gl., I. Godnič 10 gl., P. Vuga 5 gl., Visokoč. g. državni poslanec dr. A. Gregorčič 50 gl., Kuracija v Podgori 18 gl. 50 kr., Č. g. Dr. St. Kumar 691 klg. krompirja in 28 klg. fižola nabranevga v Avčah. Slavno starašinstvo v Medani je sklenilo, da se podeli slov. Alojzijevišču 40 gl. v podporo. Tako nam je sporočil blagorodni g. župan Silligoj.

Bog. obilno povrni vsem našim dobrotnikom in obudi mnogo drugih, zlasti zljaj, ko je Alojzijevišče v velikem uboštvu!

Blagajništvo slov. Alojzijevišče. **Društvo „Solski dom“.** (IX. izkaz od 16. do 29. dec.) Oglasili so se kot ustanovniki z doneskom 100 gl. gg. dr. Kenda, zdravnik v Vipavi, Ant. Fon klobučar in posestnik v Gorici; z doneskom 200 gl. pa ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Gorici.

Vplačali so: Goriška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda 200 gl., Poniž Ambrož, nadučitelj v Rifemberku, na račun ustanovnine še 20 gl., Berbuč Ivan, prof. v Gorici na račun ustanovnine 50 gl., Drufovka Ivan, trgovec v Gorici 10 gl., Gospodje porotniki pri „Zvezdi“: Ludovik Cazzafura 2 gl., A. Dolencec 1 gl., 10 prež duhana 90 kr., pri igri „pomi“ 1 gl. 10 kr. Po upravnistvu „Soče“ št. 51: Bavčar Fr. iz Sela 60 kr., Badalič Ivan, ker je žalil podžupana A. Kožuha 1 gl. prijatelji pri vinu v Solkanu 1 gl. 50 kr., stotnik Kastelic 1 gl., na Solkanski cesti v družbi z lepimi vis-a-vis 4 gl. Po g. Sajevidu: dr. Tuma namesto voznice v Opatjeselo 1 gl., trgovec Ipavec diferenco pri posojilu 29 kr., našlih 6 kr. Vuga Peter, župnik v Skibini 5 gl., Po upravnistvu „Soče“ št. 52: Pri zajetji večerji v M. Faganelovi gostilni v Mirnem 4 gl. 35 kr., Konjedie Olga nabrala 15. t.

m. med veselimi volilci 8 gl. 10 kr., Duhovnik iz goriške okoliice 5 gl., Leban Anton, učitelj v Komnu 2 gl., Lapanja Ivan, dež. poslanec in inženir v Kobaridu na račun ustanovnine 25 gl., Blaško Alf., kaplan v Rifemberku, na račun ustanovnine še 25 gl. Neimenovan dobrotnik 25 gl., Munič Peter, cestar pri Sv. Luciji 2 gl. — Skupaj 405 gl. 80 kr. — Vsled prejšnjih izkazov 2230 gl. 19 kr. — Do 29. dec. je došlo torej v gotovini 5635 gl. 99 kr.

Društvo „Solski dom“.

Trst-Istra.

Volitev Nabergoja v mestnem svetu. Človek bi mislil, da bodo sedaj, ko je govorilo najvišje sodišče, tržaška gospoda modro molčali. A modri očetje so sklenili, naj se volitev Nabergoja izroči zopet verifikacijskem odsedu 5 članov. In ta odsek je svojedobno volitev predlagal v potrjenje. O ti uboga pamet!

V Škocijanu so ustanovili sadjarško in vinarsko društvo. Pravila so doslovno posneta od že potrjenega kanalskega društva, in vendar jih namestništvo ni potrdilo.

Odbor efektne loterije društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani naznanja slavnemu občinstvu, da se bode srečkanje efektne loterije vršilo leto pozneje. Do takrat se bo razprodajanje srečk nadaljevalo.

Drzni tatovi so vlomili v prodajalnico zlatarja Levija v Trstu ter odnesli zlatanine za kakih 2000 gl. vrednosti.

„Centralna posojilnica slovenska“ v Krškem naznanja, da bode rentni davek sama placevala; zato vabi na vlaganje v svojo blagajnico p. n. slovensko občinstvo.

Radi upora in umora treh uradnikov v Stenjevcu na Hrvatskem je bilo enajst obsojenih na smrt, osem pa radi raznih zločinsev na težko ječo od 10 let do 10 mesecev, 17 je bilo spoznanih nekrivimi.

Bosnien und das kroatische Staatsrecht. Pod tem naslovom izda dr. Petrinijensis v Zagrebu, Markov trg št. 5. zanimivo razpravo o Bosni in hrvatskem državnem pravu, za naročnike stane 1 gl.

Najdaljši dan v Evropi imajo prebivalci mesta Reykjavika na otoku Islandiji. Ondi je neprestano dan cele tri mesece. V Petrogradu traje najdaljši dan 19 ur, a najkrajši 5 ur.

Nova trgovina.

Podpisana naznanjata, da sta odprla v lastni hiši **Semeniški ulici št. 1 v Gorici** (v hiši kjer je „Trgovsko-obrtna zadruga“)

trgovino z jedilnim blagom in delikatesami.

Priporočaje se veleslavnemu občinstvu, belžita s spoštovanjem

Kopač in Kutin,
trgovca.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčni pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Slovenska tvrška ustanovljena 1. 1876.

J. Pipan & C. v Trstu

Via Valdirivo št. 18

ima veliko zalogo in prodaja le na debelo

kavo, riž, južno sadje, oljevsch vrst za jedilo, zastroje, ribjo mast za strojarje itd.

Priporoča se trgovcem v Gorici in na deželi za obilne naročbe.